L.), rabakat (*Scheuchzeria palustris* L.), jõhvikat (*Oxycoccus palustris* Pers.), murakat (*Rubus chamaemorus* L.), ahtalehist küüvitsat (*Andromeda polifolia* L.) ja kanarbikku (*Calluna vulgaris* Salisb.). Eriti mainitagu laialehist küüvitsat (*Cassandra calyculata* Don.), Tartumaa soode tüübilisemat taime, mis, ida poolt Eestisse tunginud, ei ole jõudnud veel levida Lääne-Eestisse.

Laiema ulatuvusega rabasid leidub Tartumaal ühenduses suuremate soodega Endla järve ümbruses, Laiuse kihelkonnas, ja Emajõe ülemjooksul, Virtsjärvest kuni Laeva ja Ilmatsalu lisajõeni, Kursi, Äksi, Rannu ja Puhja kihelkonnas.

8. Veetaimestud. Veekogudes, kus põhi madaldub küllalt aegamööda rannalt veekogu keskuse poole, moodustavad taime-ühiskonnad teatava järjekorralise rea, ja nimelt, mida sügavamaks muutub vesi, seda enam on taimed kohastunud vees elamiseks. Nii leiame järvist ja vanust jõekooldeist kui ka aeglaselt voolavaist jõgedest, kus veevool ei suuda taimekasvule enam takistusi teha, rannalt keskuse poole järgmise aste-astmelise taime-ühiskondade rea: 1) tarnade aste, kus mõnikord, olgugi tavaliselt vähesel ulatuvusel, kasvab ka paelrohi (*Phalaris arundinacea* L.) [1]), 2) osjade (*Equisetum heleocharis* Ehrh.) aste või selle asemel suur parthein (*Glyceria aquatica* Wahlenb.) või viimati ka rooghein (*Graphephorum arundinaceum* Asch.) (iseäranis Tartumaa idaosas); 3) kõrkjate (*Scirpus lacustris* L.) aste või selle asemel pillíroo (*Arundo phragmites* L.) aste, kuid siiski ei tungi viimane nii sügavale vette kui esimene; 4) vesikuppude (*Nuphar luteum* Sm.) või vesirooside (*Nymphaea alba* L.) aste ja viimati 5) mitmesuguste penikeelte (*Potamogeton* L.) aste. Veekogu põhjas kasvavad mitmesugused veetaimed sagedasti tiheda vaibana, nagu vesikuused (*Myriophyllum* L.), kardheinad (*Ceratophyllum demersum* L.), mändvetikate (*Chara* A. Br.) liigid, vesikatk (*Helodea canadensis* R. et Mx.) jt. Seesugune aste-astmeline taime-ühiskondade järjekord ei tule muidugi iga kord nii selgesti ja teravalt esile; sagedasti on iseastmeisse kuuluvad taimestud segi paisatud või mosaiigi taoliselt üksteisega läbi põimitud, mis oleneb suurel määral just põhjareljeefist.

Emajõe praeguses sängis puudub seesugune veetaimede-ühiskondade asumisviis, mille põhjuseks on kõige pealt võrdlemisi tugev veevool ja liikuv liivane põhi, millele taimed end küllalt püsivalt ei saa kinnitada. Sellevastu võib Emajõe kooldeis ja aeglase vooluga lisajõgedes kõiki üleminekuid leida, korrapärasest aste-astmelisest taime-ühiskondade järjekorrast kuni veekogu täieliku kinnikasvamiseni, sest see saatus ootab kõiki omapead jäetud seisvaid veekogusid. On veekogu põhjalangenud taimejäänuseist küllalt madalaks muutunud, siis võtab kinnikasvamisprotsessist tähtsal määral osa vesikarikas (*Stratiotes aloides* L.), nagu see sünnib näiteks Pühajärve ümbritsevais

---

[1]) Emajõe pahemal kaldal Pedja jõe suudme läheduses leidub erandina selle taime kaugeleulatuvaid peaaegu puhtaid kogumikke, mida piiravad jõe poolt roogkogumikud (*Arundo phragmites* L.), paiguti roogsoodeks üle minnes.